

She had been working at one of these schools a few years before she came here. It took her a whole year to get to know the names of all her colleagues and she had felt lost in such a big organization. Here the scale is much better: she knows all her colleagues fairly well and all the pupils. She has started as a teacher of English but is now teaching biology. English has disappeared as a subject: it has become the language of instruction and is no longer a separate subject. Gradually English has become the language spoken at school: there are so many foreign colleagues and pupils who only speak English. For them it would be very difficult to learn Dutch.

Some 25 years ago there had been huge problems in finding teachers: teacher training colleges had almost been empty, a job as a teacher did not seem to be attractive for young people then. When the situation was so bad that pupils had to be sent home for lack of teachers the government launched a campaign to find people from all over the world to come to Holland; they received a very short intensive training program, were then appointed as assistant teachers for two years and after passing a test they were appointed as teachers. It worked quite well, only the language proved an obstacle so these people were allowed to speak English. And as there were more and more schools who offered English streams it fitted into that development.

For her it had not been very difficult to change: nature was her hobby and biology was a subject she liked. She did a course of one year and was then appointed teacher of biology. It had not proved very difficult to teach biology in English and whenever she thought of school now she thought in English. Which is why this piece was written in English: it would have been very unnatural for her to write it in Dutch.

Some people thought it was a bad development and feared that Dutch would disappear as a language; there was a small group of fanatics who were very much opposed to English being the language of instruction at schools but it was a minority. Most people had accepted the idea and why not - Dutch pupils could go anywhere: their level of education was high and they could find jobs all over the world. It was simply something you had to accept she thought.

She looks around the classroom again: suddenly she notices that there are pupils who need her attention - apparently they have been waiting for some time; she opens a window to get in some fresh air - no time to sit and daydream, there is work to do: nice work.

INTERVIEW

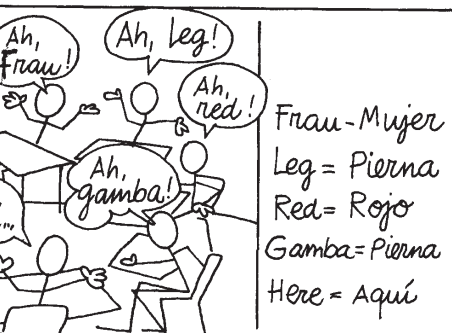
‘Hoe word je docent en hoe blijf je het?’

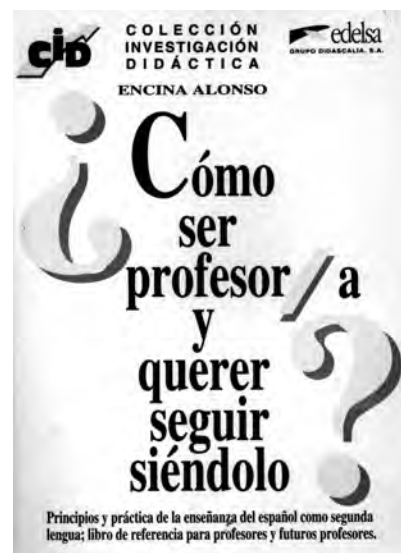
Ana Llamazares

Een paar jaar geleden bezocht ik een congres over de didactiek van het Spaans, georganiseerd door de Vereniging van Leraren in Levende Talen en de Vereniging Spaans op School. In de pauze stond ik wat te neuzen bij de stands van de uitgeverijen. Tussen alle leergangen en saaië didactiekboeken werd ik getroffen door één boek met de titel *¿Cómo ser profesor a y querer seguir siéndolo?*, vrij vertaald ‘Hoe word je docent en hoe blijf je het?’. Een kaft met knalgele vraagtekens en speels gezette tekst. Het binnenwerk was al even aantrekkelijk: duidelijke tekeningetjes, een grote variatie aan teksten, zowel in lengte als in vorm. De vragen die de schrijfster, Encina Alonso, de lezer continu stelt, op de kaft en aan het begin van ieder hoofdstuk, maken dat ze de lezer dwingt tot nadenken over zijn werk als docent of toekomstig docent. Ze geeft ook antwoorden maar is nergens belerend. Het boek biedt een keur aan werkwijzen die de visie van de lezer niet in de weg staan.

Een docent, vooral in het middelbaar en hoger onderwijs, vergeet soms het werkelijke doel van zijn lessen. Het doel is niet dat een leerling een tentamen haalt, zo snel mogelijk doorstroomt of afstudeert, maar dat hij leert omgaan met een zo prachtige taal als Spaans, en ook nog dat hij ervan geniet. Bij het lezen van het boek slaakte ik weliswaar verzuchtingen als ‘waar haal ik de tijd vandaan’, maar tegelijkertijd werd ik opnieuw enthousiast

Onlangs had Ana Llamazares een ontmoeting met Encina Alonso (1958, Palencia), schrijfster van het inspirerende didactiekboek *¿Cómo ser profesor/a y querer seguir siéndolo?* Encina Alonso woont en werkt in München. Ze geeft ze les op de Internationale School en de Bayerischer Volkshochschulen Verband. Om het Duits onder de knie te krijgen, zit ze ook regelmatig zelf in de schoolbanken. In Duitsland verscheen van haar hand de *Expresskurs Rápido* (ook als CD-rom verschenen) en de CD-rom *Hay que ponerse al día*. Verder werkte ze mee aan de bundel *Desde el corazón de América* met oefenteksten over Latijns-Amerika.

voor mijn vak. Daarbij komt nog dat het een praktisch boek is met veel tips. En of ik wilde of niet, ik raakte een beetje verknocht aan het boek.

Centraal in de aanpak van Encina Alonso staat de vrijheid aan de leerder. 'Iedere leerder, zonder uitzondering, heeft vrijheid en autonomie nodig. Als we die niet geven, vertragen we zijn leerproces. Ieder mens leert op een andere manier. Het gaat er niet om hoe ik, als lerares, het best kan onderwijzen. Ik, als lerares, moet proberen om iedere leerder op de best mogelijke manier te laten leren.'

Je bent begonnen als docent Engels. Later ben je mensen gaan opleiden tot leraar. Waarom?

'Vanaf de eerste dag dat ik op school zat, was het duidelijk dat ik docent zou worden. Na de universiteit ben ik les gaan geven, zonder enige didactische training. Ik voelde mij erg verloren voor de klas. Mijn gezonde verstand zei me dat ik het verkeerd aan het doen was, maar ik wist niet hoe het beter moest. Ik kwam in contact met *International House* en hun didactiek. Ik ben bij hen een lerarenopleiding gaan volgen. Toen veranderde alles. Ik kwam er eindelijk achter hoe ik les wilde gaan geven. Ik raakte ervan overtuigd dat wat ik geleerd had als docente Engels ook bruikbaar was voor het Spaans, mijn moedertaal. Die manier van lesgeven wilde ik graag gaan overdragen.'

Wat maakt dat iemand een goede docent is?

'Je moet er zin in hebben, dat is het belangrijkste. Daarnaast moet je kunnen luisteren en de leerling aanvoelen. We moeten onze lesjes vergeten en proberen te zien wat onze leerlingen nodig hebben, wat ze van ons vragen en het ze vervolgens geven. Natuurlijk, kennis hebben van de didactiek bespaart ons veel tijd, onzekerheden en ergernissen.'

Je boek voorzigt in een behoefte van je studenten aan de lerarenopleiding. Hoezo?

'Mijn studenten hadden het idee dat ze niet alles wat ze van mij leerden, vast konden houden. Ze konden alleen terugvallen op hun aantekeningen. Daarom was het nodig om dat wat ik ze in de les vertelde, beter te structureren. Ik zette de lessen op papier en een boekuitgave volgde.'

Het boek is bedoeld voor docenten Spaans als vreemde taal. Maar er staat veel in dat ook voor andere talen bruikbaar is. Alleen de onderdelen die gaan over specifieke grammaticale aspecten van het Spaans, zoals de verschillen tussen *por* en *para* of de verschillen tussen de twee verleden tijden in het Spaans, zouden moeten worden vervangen.'

Kun je iets vertellen over de opzet van het boek?

‘Het boek is verdeeld in vier delen en bestaat uit twaalf hoofdstukken. In deel A staan de eerste lesdag, het gebruik van het leslokaal en het taalgebruik centraal. Door deze thema’s in de eerste hoofdstukken te behandelen, benadruk ik het belang van het werken in de klas. Deel B gaat over het onderwijzen van de taal waarbij allerlei vaardigheden aan bod komen en ook het vocabulaire, de functies, de grammatica en als laatste de uitspraak. Onderdeel C behandelt de interpretatieve en expressieve vaardigheden en de integratie van beide. Onderdeel D tenslotte, gaat over de correctie, de planning en opzet van de lessen en hoe je het leren buiten de les kan bevorderen. Ieder hoofdstuk begint met een aantal vragen. Ik heb me ingeleefd in de lezer en me afgevraagd op welke vragen ik een antwoord zou willen hebben. Bijna ieder hoofdstuk begint met wat theorie en geeft vervolgens een aantal ideeën en activiteiten die in de les te gebruiken is.’

Wat is voor jou de belangrijkste reden om docent te willen blijven zijn?

‘Geloven in wat je doet is het allerbelangrijkste. En verder willen doorgaan met onderzoeken, studeren en oefenen om manieren te ontdekken om mijn leerlingen beter te leren leren, in contact blijven met de Spaanse taal, die mij aangenaam blijft verrassen. Als docent leer je allerlei mensen kennen. Ik vind het een voorrecht om met jongere mensen om te gaan, dat houdt me jong. Ik zou nog wel honderd andere redenen kunnen bedenken.’

Ik bedank Encina voor het interview en kijk nog even naar de kaft. De achterkant heeft een aantal vragen met *multiple choice*-antwoorden. Vraag 3 is ‘waarom heb je het boek gekocht?’ met als mogelijke antwoorden: a) ik moet mezelf als docente weer even oprispen, b) ik wil ideeën voor mijn lessen, c) ik heb geen idee waar ik moet beginnen met doceren, d) ik zat erover te denken om te stoppen met lesgeven. Bij vraag 4, ‘wat kost dit boek?’ kun je kiezen uit: a) weinig voor wat je eruit kunt halen, b) teveel voor wat een docent verdient, c) evenveel als een uur privéles, d) evenveel als 200 fotokopiën. Wie antwoord wil, moet het boek raadplegen. Ik kan het van harte aanbevelen.

¿Cómo ser profesor a y querer seguir siéndolo? Principios y práctica de la enseñanza del español como segunda lengua; libro de referencia para profesores y futuros profesores. Edelsa Grupo Didascalía, Madrid 1994, isbn 84 7711 071 9.

Het boek is in Duitsland door uitgeverij Langescheidt uitgebracht onder de titel *Spanisch, ganz praktisch*.

INTERVIEW

Gert Rijlaarsdam

Wat eraan vooraf ging

JOKE RODRIGUES PEREIRA

‘Tussen 1974 en 1980 volgde ik de lerarenopleiding Nederlands (tweedegraads) en Frans (derdegraads) aan de VLVU in Amsterdam. Ik vond het een leuke opleiding, liep er stage, en werkte daarnaast om in het levensonderhoud te voorzien. In die tijd waren de arbeidsmarktprospectieven in het onderwijs niet zo goed. Daarom bleef ik bij mijn studentenbaan werken, ook na mijn afstuderen. Dat werd later een functie als beleidsmedewerker bij een organisatie die de sociale verzekeringswetten coördineert.

Het was verantwoordelijk werk, met prettige collega’s en veel teamwerk, maar na twintig jaar ging ik me toch afvragen of ik dat nog eens twintig jaar wilde doen. Ik wilde wel wat anders. Maar wat? Het schoot me te binnen dat ik nog diploma’s had: een tweede- en een derde-